

Az anyanyelv a legszebb dolog a világon

2015. 01. 27.

Décsi Zoltán egyházkerületi főgondnokkal a diktatúrában tanult filozófiáról, tanári hivatásról, harangszóba kapaszkodó lélekről, kivándorlásról és költészetről

- *Mit ér az életem, ha másképpen élem, mint amilyenek álmodom? Évtizedek távlatából visszatekintve, ilyenek gondolta?*

- Szerencsésnek mondhatom magam. Olyan dolgok történtek velem, amelyről ifjú koromban álmodni sem mertem volna. Bár úgy vélem, a szerencsére is fel kell készülni.

Egyke voltam, szerény körülmények között éltünk Jódrautosnyán, szórványban. Bár szüleim csupán néhány osztályt végeztek, mégis megéreztek: gyereküket taníttatni kell. Több nagyszerű szellemi adottsággal bíró gyerek, generációkon át azért kallódott el, mert a faluban magyar nyelven csak egy összevont egy-négy osztály működött, így legtöbbször jobb esetben szakmát tanult, és a közeli gyárakban helyezkedett el. Én amolyan vándordíák lettem: Gyergyóremete, Galócás, Szováta sok kitűnő pedagógusa egyengette utam. Hála érte.

- *A kommunizmusban úgy felnőni, hogy közben egyházhoz is kötődjék az ember, nem volt könnyű. Hogyan került kapcsolatba az egyházzal?*

- Édesanyám katolikus, édesapám református presbiter volt, aki hite miatt – a sok győzködés ellenére – nem lépett be a pártba, mondván „én az Urat választottam”. Mindketten eljártak istentiszteletre és misére is, amelyet ugyancsak a reformátusoknál tartottak, hiszen ők még nálunknál is kevesebben voltak. Mivel nem laktunk messze a templomtól, a kegyszereket nálunk tartották, így gyerekként sokat segédkeztem a miséken. Szüleim hívő emberek voltak, református és katolikus vallási nevelést is kaptam, de ahhoz nem fért kétség, hogy én református vagyok. Ráadásul nagy műveltségű, csodálatos lelkipásztorunk volt, Bakk Imre, akinek ugyancsak sok mindent köszönhetek.

- Furcsán néznek talán még ma is a filozófusokra. Fokozottan érvényes ez azokra, akik a régi rendszerben végeztek. Hogyan lehetett összeegyeztetni a fennálló diktatúrát a filozófiával?

- Nem a filozófiára készültem. A világháború után sok vándorszínész járta a falvakat, én azokat nagyon szerettem, ezért először színész szerettem volna lenni, de édesanyám lebeszélte róla. Néptanácsi ösztöndíjrendszer működött akkor, elhatároztam, külkereskedelmi szakot végzek. Mikor édesanyám megtudta, hogy Bukarestbe kell mennem, arról is lebeszélte. Így aztán Marosvásárhelyre iratkoztam a magyar-történelem szakra. Ám az ösztöndíjat – talán munkás származásomra való tekintettel – áthelyezték a kolozsvári Babes-Bolyai Egyetem filozófia-pedagógia-történelem szakára. Falusi gyermekként így kerültem fel a nagyvárosba, ahol még sohasem jártam. Emlékszem, első éjszaka a Tanítók Háza előtti parkban, aztán a kolozsvári vasúti állomáson aludtam, mert még bentlakást sem találtam meg. Összesen kilencen voltunk a magyar csoportban. Olyan közösségé formálódtunk, amely ma is megtartó erő. Tanáraink, nagy tudással rendelkező oktatók voltak – személyes kapcsolatot is kialakítottak velünk, ez is sokat jelentett számomra a későbbiekben. Rengeteget kellett tanulnom, hiszen addig azt sem tudtam, mit jelent a filozófia. Bretter György a szemináriumokat tartotta, ott ismerkedtem meg a másképp gondolkodás örömeivel: jó példa erre, amikor Jean Paul Sartre filozófusnak Roger Garaudy kommunista írónak küldött levelén keresztül szelídítette meg a marxista világnézetet számunkra, és elkalauzolt Hegel, Kant, Feuerbach világába. Ez abban az időben nagy dolognak számított.

- Hol kapott munkahelyet?

- Három helyet ajánlottak, én Gyergyószentmiklóst választottam, mert édesanyám remetei származású volt. Eszembe jutottak szüleim, akik mindig arra tanítottak, hogy anyanyelvemen tanuljak, de tanítani is így a legszebb dolog a világon. Ez nem jelentette, hogy más nyelven nem teszem örömmel, román nyelven ma is tanítok. Azóta is sokszor megköszönöm Istennek, hogy így gondolkoztak. Az idegen nyelvűséggel ugyanis a gyökereitől vágják el ma is a magyar gyerekeket Erdély-szerte.

1967-ben kerültem az iskolába, és az évek folyamán – fiatal tanár lévén – sok mindent kellett tanítanom. A lélektantól a történelmen és francián keresztül a politikai gazdaságtanig. Hangsúlyoznom kell azonban: nagyon szerettem a munkámat, a tanítást, a gyerekeket. Diákjaimmal, régiekkel és újakkal, ma is nagyon jó a kapcsolatam.

Igaz ugyan, hogy KISZ-irányító is voltam, de a Székelyföldön ez nem politikát, hanem kulturális munkát jelentett. Színjátszó kör, szavalókör, néptáncsoport vezetőjeként sokat forgolódtam a fiatalok között. Író-olvasó találkozókat szerveztem mindazokkal, akikkel egyetemi éveim alatt megismerkedtem, ugyanis Király László, Farkas Árpád, Magyar Lajos, Molnos Lajos, és még sok író, költő, történész, minden évben iskolánk vendége volt. Egy élő művelődési körben mozogtam, ezért is tartom magam szerencsésnek. Közben persze hívtak újsághoz, megyei pártbizottsághoz, de én továbbra is kitartottam a tanári pálya mellett.

- Nemcsak tanárként dolgozott, hanem „elszegődött” politikusnak is. Az RMDSZ színeiben

Gyergyószentmiklós polgármestere, Hargita megye prefektusa, államtitkár, a Szövetségi Képviselők Tanácsának elnöke is volt. Miért vállalta a politikusi szerepkört?

- Úgy lettem polgármester, hogy az 1989-es változások alkalmával a helyiek utánam jöttek. Többször telefonáltak december 22-én, 25 évvel ezelőtt, hogy menjek, mert kellenek az emberek. Nem akartam menni, egykori tanítványaimon keresztül is próbáltak meggyőzni. Végül a sokadik kísérletre beadtam a derekamat, szükség volt egy személyre, aki felajzott emberekkel, egy nagy tömeggel tudjon kommunikálni. Így kerültem bele aztán abba a forgatagba, amely továbbvitt.

- És miért hagyta abba? Megcsömörlött az RMDSZ politikájától?

- Nem, én inkább úgy fogalmaznék, hogy belefáradtam. Megfeszített tempóban ugyanis nem bírtam a sok munkát. Megmaradtam RMDSZ-tagnak, mert elkötelezettje vagyok a szövetségnek, bár nem minden gondolattal értek egyet. Látom most is azokat a problémákat, amelyeket másképp oldottam volna meg. Úgy érzem, más vonalat képviseltem, de mindenképp a konszenzus embere voltam.

- És az egyházi tisztségek?

- Gyergyószentmiklóson presbiter voltam, aztán kikerültem Marosfőre, ahol ugyancsak presbiter lettem. Ott a kis közösségnek templomot építettünk: olyan hajlékot, amely egészen átalakította életünket. Addig magánháznál tartották az istentiszteleteket, a templom megépítése után azonban három-négyszeresére nőtt a templomlátogatottság. A vaslábi románok, a gyergyói katolikusok is segítettek - nagy összefogás következtében épült fel a templom, amelyhez természetesen felhasználtam a Hargita megyei ismeretségi körömet is. E körülmények is talán a szerencse számlájára írandók.

- A globalizált, liberális világban egyre kevesebb szerep jut az egyháznak. Erdélyben talán még nem annyira, mint máshol. Ma is harangszóba kapaszkodik a világ, a lélek?

Sajnos a világ nem. Szüksége lenne rá, de nem teszi. Csak néha, amikor vészhelyzetekben van. A mai világ egyre távolodik a harangok hangjától ahelyett, hogy közeledne. Úgy látom, az emberek szívesebben mennek egy-egy vallási jellegű rendezvényre, mint istentiszteletre, a templomba. Ezekre az emberekre viszont az egyháznak igenis szüksége van, hogy feladatát betöltse és szolgálja nemzeti közösségünket is. Így maradhatunk meg erős közösségnek a hit jegyében. Ha ugyanis úgy számoljuk, hogy csak azok egyháztagok, akik templomba járnak, akkor kevesen lennének. Új generációkat, fiatalokat kell felnevelni az egyház közelében, hogy templomba járó emberek legyenek.

- Mit jelent keresztyénnek lenni?

- Keresztyénként a társadalom, élő valóságát jobban lehet érzékelni. Mindazt, ami történik velünk - családdal, közösségünkkel, nemzetünkkel, keresztyén testvéreinkkel - nagyobb felelősséggel nézzük. A közösségeinket kívülről veszélyeztető próbálkozásokat hamarabb észrevesszük. A keresztyén ember érzékenyebb a ma nagy kihívásaira. Boldogság számunkra, ha tudunk segíteni a gondokkal küzdőkön, a szenvedőkön. Nem nagy tetteket kell véghezvinni, hanem a minden nap az elvégezhetőt, azt a keveset vagy sokat, amit megtehetünk, és vállalni, hogy keresztyének vagyunk, tudni, hogy Isten áldott ajándékában részesülünk.

- Mit lehet tenni egyházkerületi főgondnokként?

- Az intézmény feladatait világosan kell ismerni, együtt kell haladni a korrallal, felismerni azokat a kihívásokat, amelyek az egyházat érik. És képviselni a világiakat az egyházi testületek döntéseiben. Azt mindenesetre szeretném leszögezni: bár sok tisztséget töltöttem be, életem legnagyobb ajándéka az, hogy az Erdélyi Református Egyházkerület főgondnoka lehetek.

- *Milyen konkrét feladatai vannak a főgondnoknak? Egyesek szerint ugyanis az egyházkerületi főgondnokra csupán a zsinat-presbiteri elv miatt van szükség.*

- A szabályzat szerint valóban nincsenek konkrét feladatai. Ám amikor elfoglalsz egy ilyen felelős egyházi tisztséget, akkor természetesen a tudásodat, tapasztalatodat, emberi alázatodat az egyház és ez által a gyülekezetek, lelkipásztorok, egyházunk vezetőinek segítségére kell felhasználnod. Tudnod kell, hogy felekezeti társaid bizalma rendkívüli felelősséget ró rád.

- *A három egyházkerületi főgondnok megegyezett, hogy az ügyvezetői főgondnoki tisztséget felváltva töltik be, kétévente. Eddig Markó Gábor volt, 2015-től Dézsi Zoltán lesz, a ciklus utolsó két évében pedig Fekete P.P. János. Miért volt erre szükség?*

- A szándék azt jelenti, hogy a vezetőségben minden emberre szükség van. Jó lenne, ha egy-egy rövidebb periódusban mind a hárman aktívabban vennék részt az egyházi munkában. A három főgondnok rotációs ügyvezetői főgondnoksága különben csak erre a hatéves ciklusra vonatkozik, ugyanis mindhárman megegyeztünk ebben, s írásban a megfelelő időben mindannyian lemondunk a következő javára. Különben szabályzatmódosításra lenne szükség.

- *Mennyiben különbözik a két tisztség?*

- A tisztség ugyanaz, inkább a felelősség nagyobb, és megnövekszik a munka volumene is, amelyet végezni kell. Ugyanis olyan eseményeken vagy jelen, és képviseled az egyházat, amelyekre különben nem lenne lehetőség.

- *Nehéz áthidalni azt az óriási távolságot, amely Székelyföld és Ausztrália között feszül?*

- Nagyon nehéz. Fiammal, aki Melbourne-ben lelkipásztor, a modern technika segítségével sokszor beszélgetünk, de az együttlét azért hiányzik. Az unokákkal való együttlét is. Igaz, az elmúlt években többször is találkoztunk. Ám mégis más lenne, ha itt lakna. Más állapot az, amikor tudod, hogy beülsz az autóba, és néhány óra alatt találkozhatasz szeretteiddel. Örvendek ugyanakkor annak, hogy mindkét fiam családszerető.

Dézi Zoltán

Marosvásárhelyen született 1943. november 13-án. Gyermekkorát Jódrautosnyán töltötte, 1961-ben érettségizett Szovátán. 1966-ban végzett a Babes-Bolyai Tudományegyetem filozófia-pedagógia-történelem szakán. Gyergyószentmiklóson a Salamon Ernő Gimnáziumban tanított 1996-ig. 1990–2008 között az RMDSZ színeiben Gyergyószentmiklós polgármestere, Hargita megye prefektusa, államtitkár, valamint az RMDSZ SZKT-nak elnöke. 19 éve tanít a Babes-Bolyai Tudományegyetem gyergyói és sepsiszentgyörgyi kihelyezett karán oktatáselméletet és neveléstudományt, ez utóbbi volt doktorátusi dolgozatának témája is. Költő, az Erdélyi Magyar Írók Ligája (E-MIL) és a Romániai Írók Szövetségének tagja, több mint 20 kötet szerzője (Haranggal járnék, A Nap és a Hold mesélte, Amit az angyal itthagyt, Harangszóba kapaszkodik a lélek, Mesekalap, Hargitai medvetánc, Drótostót, Somlyószeke-
stb.)

- *Az asszimiláció és a kivándorlás mellett a természetes apadás is nehéz helyzet elé állítja az egyházat. Hogyan látja az erdélyi reformátusság jövőjét?*

- A számok beszélnek, azok pedig kegyetlen valóságot mutatnak. Szívszorító volt kimenni a kilencvenes évek elején az állomásokra, amikor beindították a székely gyorsot Budapestre. Rengeteg búcsúzkodó embert lehetett látni, akik úgy köszöntek el egymástól, mintha katonának mennének. Ma már más a helyzet: nem vonattal és nem Magyarországra, búcsúzkodás nélkül, de az emberek ma is mennek. És ez nem jó, sőt veszélyes. Ezt a folyamatot sajnos nem tudjuk megállítani. Amíg a közép-kelet-európai helyzet nem javul, ezzel szembe kell néznünk. Az is szomorú, hogy a románokhoz hasonlóan egyre több a szétszakadt család: a szülők külföldön, a gyermek(ek) a nagyszülőnél.

Szerintem az egyháznak – tudatában a nehéz helyzetnek – a lehetetlent is vállalnia kell, hogy a fogyást valamilyen szinten próbálja megakadályozni. Ehhez a gondolkodás megváltozására lenne szükség, de a körülmények javítására is. Ezért mindenre szükség van, ami ebben segíteni tud: egyház, iskola, kulturális intézmények.

- *Nemcsak oktatóként, egykori intézményvezetőként és politikusként vagy főgondnokként tartják számon, hanem költőként is. Hobbi ez vagy annál több?*

- Amennyiben csupán hobbi szintjén művelném, nem lennék a romániai írók szövetségének tagja. A 22. könyvem jelenik meg. Számomra a költészet az érzelmeim és gondolataim kifejezésének egyik eszköze. Ez a hajlam már gyerekkoromban megvolt, verseltem a magam módján. Egyetemi éveim alatt sok költővel ismerkedtem meg, de Király Lászlóhoz, Farkas Árpádhoz, Magyarai Lajoshoz, és a Gál Gábor irodalmi kör, az első és második forrás nemzedék nagyjaihoz képest kicsinek éreztem és ma is így mérem magam. Ettől függetlenül mindig ott voltam, ahol verset írtak vagy az irodalomról beszéltek. Azóta is nehezen telik el nap, hogy valamit ne írnék.

- *Mit mesél a gyermekeknek a Nap és a Hold?*

Szüleim sokat foglalkoztak neveléssel, sokat meséltek. Eleinte a nap és a hold nem jelentett szimbólumot, hanem két csodálatos égitestet, amely beragyogta lelkemet, bejárta életemet – reggeltől reggelig. Lassan tudatosult, hogy erre a pályára fel van fűzve egy sor csodálatos történet, amely hitvilágunkkal és történelmünkkel kapcsolatos. S mindez bele van égetve génjeinkbe. Ezért szeretek mesélni a gyermekeknek, mert számukra a mese áldást jelent és élő, játékos, jótévő anyanyelvet. Hatalmas lehetőség arra, hogy gondolataik szárnyaljanak. És nemcsak mesélni, írni is szeretek nekik, a szolgálat jegyében. Ám nem azért írok, mert akarok, hanem azért, mert készítenést érzek, minden belülről jön.

Somogyi Botond

Az interjú az [Üzenet január 15-i lapszámában jelent meg.](#)